

[גור חלון](#)

דעה: העלאת גיל הפרישה לנשים - מלכודת שתפגע בחלשות

החוק לא רלוונטי כיום לכ-84% מהנשים ■ אם יועלה גיל הפרישה לנשים ל-64, ייפגעו הסובסידיות שניתנות להן היום ■ רק קופת הביטוח הלאומי תרוויח
 עו"ד נאוה פינצ'וק אלכסנדר 3/5/17

המחלוקת סביב העלאת גיל הפרישה לנשים בישראל מתנהלת כבר יותר משני עשורים. האוצר מנסה להביא להעלאת גיל הפרישה החוקי לנשים כדי להשוותו, בסופו של דבר, לגיל הפרישה של הגברים. חברות כנסת וארגוני זכויות אדם וזכויות נשים מתנגדים לכך בעקביות ובנחרצות.

בסיבוב האחרון, ב-2011, הייתה ידן של המתנגדות על העליונה ונכשל ניסיונו של האוצר להעביר החלטה להעלאת גיל הפרישה מ-62 ל-64. כעת, בסיבוב הנוכחי, יצטרך שר האוצר להחליט האם הוא סומך את ידיו על המלצות ועדה ציבורית שמונתה על ידו ב-2016 ותומך, כמו שרי האוצר שקדמו לו, בהעלאת גיל הפרישה לנשים בישראל.

הטענה המרכזית בדו"ח הוועדה היא, שהעלאת גיל הפרישה החוקי תביא גם להעלאת גיל הפרישה בפועל, וכי מטרתה של העלאה זו היא לגרום ליותר נשים מבוגרות להמשיך לעבוד, דבר שיועיל למשק ויועיל גם לנשים עצמן, שיהנו מפנסיה חודשית גבוהה יותר בשל זמן חיסכון ארוך יותר.

אלא שקריאה מדוקדקת של דו"ח הוועדה מלמדת, כי למרות שהוועדה מתמקדת ודנה בקידום תעסוקת נשים בגיל מבוגר, אין בין המלצתה להעלאת גיל הפרישה לבין מטרה זו דבר. הדיון בסוגיה משמש כהסוואה למטרתו האמיתית של המהלך להעלאת גיל הפרישה לנשים - קיצוץ מסיבי בקצבאות הזקנה המשולמות על ידי הביטוח הלאומי.

אין ספק כי קידום תעסוקת נשים בכלל, ובגיל מבוגר בפרט, היא מטרה חברתית וכלכלית חשובה שיכולה לקדם את השוויון בין נשים וגברים. מחקרים מצביעים בעקביות על כך שנשים בישראל מרוויחות כ-30% פחות מגברים לכל אורך שנות עבודתן. אילו הייתה המדינה חפצה באמת לקדם את השוויון בשוק העבודה, היה עליה לטפל בגורמים האמיתיים לכך שנשים בישראל משתכרות פחות מגברים, ולהציע פתרונות עומק שיסייעו בנטל ההורות המוטל בעיקרו על נשים. בכך, יאפשר לנשים לצאת ולעבוד בתנאים שווים והוגנים.

אלא שבמקום שהמדינה תיכנס לעובי הקורה, תבצע את תפקידה ותפעל כדי להפוך את שוק העבודה לשוויוני והוגן, מציעה הוועדה למדינה, פעם נוספת, להתחמק מטיפול אמיתי בבעיה ולקצץ בסיוע שניתן לאוכלוסיות חלשות. כל זאת, כדי לפתור את בעיית המזומנים של ביטוח לאומי, ובשימוש באמתלה כי הדבר נעשה במטרה להגביר שוויון ותעסוקה לנשים מבוגרות.

המובטלות ייפגעו יותר מכולן

עיון בנתונים, שמוצגים בדו"ח הוועדה, חושף בקלות את הכזב. לפי נתוני הוועדה, כבר כיום 52% מהנשים המגיעות לגיל פרישה בוחרות להמשיך ולעבוד. כלומר, עבור יותר ממחצית מהנשים, אין כל צורך בחקיקה להעלאת גיל הפרישה בכדי לעודדן להמשיך לעבוד, שכן הן בוחרות בכך מרצון כבר כעת. 32.5% נוספים מהנשים לא צפויות גם הן לשנות את התנהגותן ולצאת לעבוד בעקבות שינוי החוק, שכן מדובר בנשים שאינן עובדות כבר כמה שנים לפני גיל הפרישה החוקי הנוכחי, או שמעולם לא עבדו. העלאת גיל הפרישה כשלעצמה לא תסייע לנשים הללו להיקלט בשוק העבודה.

מכאן, כי עבור מרבית הנשים, כ-84% מהן, החוק כלל אינו רלוונטי בכל הנוגע לעידוד תעסוקה. מבחינת נשים אלו, העלאת גיל הפרישה החוקי משמעה פגיעה וקיצוץ בסובסידיות שניתנות

להן כיום: פעם ראשונה באמצעות תוספת לקצבת הזקנה, שהיום מתקבלת עבורן כשהן יוצאות לפנסיה; ופעם שנייה באמצעות ביטול זכאותן לקצבת הזקנה במשך השנתיים הללו.

הפגיעה החמורה יותר היא כמובן בנשים המובטלות, המודרות משוק העבודה עוד לפני הגיען לגיל הפרישה הנוכחי. נשים אלה, המהוות כשליש מהנשים, יאלצו להמתין שנתיים נוספות בטרם יקבלו את קצבת הזקנה. אם תבחרנה להקדים את משיכת כספי הפנסיה, קצבתן תיפגע בשיעור של כ-12%.

פתרון עקום לגירעון

לפי דו"ח של מרכז אדווה, היקף הירידה בתעסוקה לאחר גיל הפרישה, גבוה יותר בקרב נשים חסרות השכלה לעומת נשים בעלות השכלה גבוהה, וגבוה יותר ביישובים ערביים ועיירות פיתוח מאשר ברשויות מקומיות מבוססות. במלים אחרות, הנשים שבחורות כיום לפרוש בגיל 62 הן בממוצע פחות משכילות ויותר עניות מהנשים שבחורות להמשיך ולעבוד לאחר גיל הפרישה החוקי. כלומר, האוצר מעוניין לכפות על נשים שעובדות בשכר נמוך בגיל 62 להמשיך ולעבוד עוד שנתיים, על ידי כך שישלול מהן את קצבת הזקנה בתקופה זו ויפגע בדמי הפנסיה שיקבלו אם יפרשו. כל זאת, כביכול, לטובתן.

העלאת גיל הפרישה, אם כן, תשפיע בעיקר על נשים שאין להן ברירה אחרת ושהשינוי צפוי לפגוע בהן קשות. השפעה מהותית תהיה גם על קופת הביטוח הלאומי, שממנה ייחסכו תשלומי קצבאות לנשים. וכך, מתברר כי העלאת גיל הפרישה מכוונת לפתור, על גבן של נשים מוחלשות, את הגירעון האקטוארי של הביטוח הלאומי.

בשרה התחתונה, בחסות סממאות כמו "שוויון פורמלי" בין נשים לגברים ו"עידוד תעסוקת נשים", נסוגה המדינה עוד כמה צעדים ממודל מדינת הרוחה. אם שר האוצר משה כחלון, שמצהיר השכם והערב על מחויבותו לצדק חברתי, יבחר להמשיך את המהלך בו החל קודמו יובל שטייניץ ולהעלות את גיל הפרישה לנשים - כדאי להבין מה בדיוק הוא בחר לעשות.

עו"ד נאוה פינצ'וק-אלכסנדר מתמחה בדיני עבודה. עבודת הגמר שלה לתואר שני נכתבה בנושא גיל הפרישה לנשים.